

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

A1 TÜRK DİLİ VE YAZINI DERSİ UZUN TEZİ

“İHANET EDEN KADIN”

Kılavuz Öğretmen: Ahmet AKARACI

Öğrenci Adı: Simge

Soyadı: Esendal

Numarası: D1129028

Sözcük Sayısı: 3202

Araştırma Konusu: Lev Tolstoy'un 'Anna Karenina' ve Halit Ziya Uşaklıgil'in 'Aşk-ı Memnu' adlı yapıtlarında odak kadın figürler Anna ve Bihter'i ihanete iten nedenler karşılaştırmalı olarak incelenmesi.

ÖZ (ABSTRACT)

A1 Türk Dili ve Yazını dersi uzun tezi kapsamında hazırlanan bu tezin amacı, Tolstoy'un 'Anna Karenina' ve Halit Ziya Uşaklıgil'in 'Aşk-ı Memnu' adlı yapıtlarında odak kadın figürler Anna ve Bihter'i ihanete iten nedenlerin karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Bu bağlamda, söz konusu olan ihanet olgusu odak figürlerin yaşadığı birey-birey çatışması neticesinde ortaya çıkan bireyin iç çatışmasının bir sonucu olarak irdelenmiştir.

Tez kapsamında yapılan incelemeler, seçilen araştırma sorusunu savunmada uygun olacak şekilde odak figürlerin yaşamları ve buna bağlı olarak ortaya çıkan çatışmaları üzerinden yapılmıştır. Tez kapsamında ortaya konan bu yargılar, söz konusu yapıtlardan alıntılarla desteklenmiştir. Bu inceleme sürecinde odak kadın figürlerin yaşadıkları iç çatışmalardan kurtulmak amacı ile ihanete yönelmiş olmaları dikkat çekicidir.

Lev Tolstoy, Anna; Halit Ziya Uşaklıgil ise Bihter karakteri üzerinden bir kadını ihanete itecek nedenleri incelemişlerdir. Bu nedenlerin iki odak kadın figürü de başa çıkılmayan bir çatışmaya sürüklenmesi bağlamında yazarlar ihanet kimi zaman kaçınılmaz olacağını okura aktarmışlardır.

Kelime Sayısı: 147

İÇİNDEKİLER:

1. GİRİŞ	4
2. ANNA KARENINA	6
2.1. Anna ve Aleksey Aleksandroviç'in Evliliklerinin Aşka Dayanmaması	6
2.2. Aleksey Aleksandroviç'in Anna'ya Karşı İlgisizliği	8
2.3. Anna'nın Aleksey Aleksandroviç'i Çekilmez Bulması.....	9
3. AŞK-I MEMNU.....	12
3.1. Bihter ve Adnan Bey'in Evliliklerinin Aşka Dayanmaması	12
3.2. Evliliğinin Bihter'i Tatmin Etmemesi.....	14
3.3. Bihter'in Ailesine Yabancılaşması	16
4. SONUÇ	19
KAYNAKÇA.....	20

1. GİRİŞ

İhanet; mevcut bir ilişki dışında, duygusal ve fiziksel olarak ikinci bir ilişki daha yaşama durumudur. Bireylerin yeni deneyimler yaşama hevesleri, doyumsuzlukları, mutsuzlukları ihanet olgusunun ortaya çıkmasını tetikleyen etmenlerin başında gelir. İhaneti doğuran nedenler, bireyin içinde bulunduğu durum ve koşullara bağlı olarak ortaya çıkar. Bu koşullar, eşleri birey-birey çatışması içine sürükler ve zamanla bireyin iç çatışmasını tetikler. İhanet, bu dizginlenemeyen iç çatışmanın bir sonucudur ve çoğunlukla söz konusu bu çatışmadan bir kaçıştır. Bu bağlamda ortaya çıkan ihanet olgusu toplum değerleriyle uyumsuz. Toplumun şart koştuğu kurallara karşı geldiği için, ihanet eden bir birey, toplumla çatışma içine girer. Bunun bir sonucu olarak da çevresi tarafından kınanır, dahası dışlanır.

İhanet olgusunu doğuran bu süreç, 'Anna Karenina' ve 'Aşk-ı Memnu' yapıtlarında incelenebilir. İhanet olgusu bu yapıtlarda odak kadın figürlerin yaşantılarına yön vermesi açısından önemli bir yere sahiptir. 'Anna Karenina' yapıtının odak kadın figürü Anna'yı ihanete iten nedenler aşksız evlilik, ilgisizlik ve zamanla bunlara bağlı olarak eşler arasında ortaya çıkan nefrettir. 'Aşk-ı Memnu' yapıtının odak kadın figürü Bihter'i ihanete iten nedenler ise aşksız evlilik, tatminsizlik ve aileye yabancılaşmadır. Söz konusu yapıtlarda ihanet süreci bu nedenler doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Bu sürecin sonunda toplum ile çatışma içine giren odak kadın figürler 'ikinci' bir kaçıışı intiharda bulmuş ve yaşamlarına son vermişlerdir.

Her iki yapıtta da kadın ve erkek ihaneti birlikte işlenmiş; ancak 'kadın ihaneti' üzerinde yoğunlaşmıştır. İhanetin suçu 'kadın'a yüklenmiştir. Suçun bedelini en ağır, 'kadın' ödemiştir. Peki neden bu suç hep kadına mal edilmiştir? Ödeyeceği bedelin çok ağır olacağını

bile bile neden bir kadın ihanet eder? İşte bu sorular bağlamında söz konusu bu iki yapıt incelenmiş ve ödevin araştırma sorusu ortaya konmuştur.

Bu uzun tezde, Lev Tolstoy'un 'Anna Karenina' ve Halit Ziya Uşaklıgil'in 'Aşk-ı Memnu' adlı yapıtlarında odak kadın figürler Anna ve Bihter'i ihanete iten nedenler karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

2. ANNA KARENINA:

2.1. Anna ve Aleksey Aleksandroviç'in Evliliklerinin Aşka Dayanmaması

Anna'nın mensup olduğu Rus aristokrasisi kendi kurallarını kendisi koyan ve üyelerine uymaları gereken şartları koşan bir topluluktur. Bir bireyin bu topluluk içinde yer alması ve saygınlığını koruyabilmesi ancak bu kurallara uyması ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle bu aristokrasi sınıfı adeta bir görev hayatı yaşamaktadır. Kendilerine şart koşulan kurallara uyma görevidir bu. Bireyler arasındaki ilişkiler, düzgün bir aile yaşantısı kurmak için yapılan evlilikler bu görevin bir parçasıdır sadece.¹ Anna ile Aleksey Aleksandroviç de toplum öyle uygun gördüğü için evlenmişlerdir; ancak bu evlilik sadece aristokrasi sınıfını tatmin etmiştir, Anna'yı değil. Anna, aristokrasinin dayatılarının yarattığı bir sarhoşluk haliyle Aleksey Aleksandroviç ile evlenmiştir. Bu nedenle kocası ile arasında duygusal bir bağ kurulamamıştır. Halbuki Anna için aşk, nefes almak kadar yaşamsal bir ihtiyaçtır. Evliliği süresince bu ihtiyacını gideremediğinden dolayı evliliği Anna için her zaman bir rahatsızlık unsuru olmuştur. Bu rahatsızlık Anna'nın evliliğindeki tatminsizlikleri ortaya çıkaran temel unsurdur. Anna söz konusu bu rahatsızlıkların sorumlusu olarak kocasını görmektedir. Bundan ötürü Anna ve Aleksey Aleksandroviç arasında birey-birey çatışması baş göstermiştir. Bu çatışmanın bir sonucu olarak Anna iç çatışmaya sürüklenmiştir. O, kendini evliliğe hapsolmuş hissetmektedir. Bu hapsolmuşlük duygusu ondaki aşka olan ihtiyacı her gün arttırmıştır:

"Anna, kocasının karşındayken, özellikle kendinden hoşnut olmadığını hissetti. Bu, onun için yabancı değildi, çünkü Aleksey Aleksandroviç'le olan

---

¹ BEKIROGLU, Nazan, Aşk Olumden Buyuktur (Anna Karenina-II), Mor Mürekkep (Zaman), Ekim 26, 1997

ilişkilerinde, her zaman belirli bir sıkıntı duymuştu ama bunu hiçbir zaman bu kadar belirgin olarak değil, bu yüzden de çok üzüldü” (Tolstoy, 99).

Bu rahatsızlıklara dolu olan aşksız evliliği bir süre sonra onun yüreğinde yeni heyecanlara, tutkulara, aşka dair karşı konulamaz bir istek uyandırmıştır.² Aleksey Aleksandroviç ile olan evliliğinde yoksun olduğu bu duyguyu evlilik dışında aramaya başlamıştır. İhanet, Anna için bir kaçıştır. Bu ruhsuz, hapis gibi gördüğü evliliğinden ve kendi iç çatışmalarından bir kaçış. Bu nedenle Vronski'nin aşkı Anna için bir 'yeni doğuş' olmuştur. Onun Anna'ya yaşattığı aşk, Anna için o kadar önemli, o kadar vazgeçilmezdir ki, bu aşk uğruna Anna, 'en değerli varlığım' diye nitelendirdiği oğlu Seryoja'yı bile geride bırakıp, İtalya'ya gitme cesaretini gösterebilmiştir. Anna aşkı ruhunda ve vücudunda hissedebilme arzusuyla tüm zorluklara katlanmıştır. Aşk, Anna için bu denli önemlidir. Aşka böylesine büyük bir tutkuyla bağlıyken, Aleksey Aleksandroviç ile olan aşksız evliliği onu adeta ölüme mahkum etmiştir. Anna, yaşadığı iç çatışmalardan kurtulmak ve hep kaçırdığı sandığı aşkı yakalamak umuduyla ihanet etmiştir kocasına. Benjamin Franklin'in de dediği gibi, aşksız evlilik, evliliksiz aşkı doğurmuştur³ Anna'nın yaşamında.

---

² ALTAN, Ahmet, Hürriyet Gazetesi, Aralık 18, 2005

³ <http://www3.brainyquote.com/quotes/quotes/b/benjaminfr164694.html>

2.2. Aleksey Aleksandroviç'in Anna'ya Karşı İlgisizliği

Anna ve Aleksey Aleksandroviç'in evliliği bir aşk evliliği değildir. Bu nedenledir ki Anna bu evlilikten rahatsızlık duymuştur her zaman. O, en büyük ihtiyacından yoksun bir şekilde devam ettirmeye çalışmıştır evliliğini. Bu durum Anna için yeterince ölümcüldür zaten. Bunun

üstüne Aleksey Aleksandroviç'in ilgisizliği de eklenince çiftin ilişkisi Anna için büyük bir sıkıntı olmaya başlamıştır. Anna ve Aleksey Aleksandroviç değil aşkı yaşamak, birbirlerini birer insan olarak sevmekten bile acizdirler. Bu nedenle Aleksey Aleksandroviç duygusal anlamda Anna'ya karşı tamamen ilgisizdir. O, sadece toplumun şart koştuğu ölçüde kocalık yapar Anna'ya. Toplum bir kocanın, eve para getirip ailesine bakmasını yeterli bulur. Aleksey de sadece bu kadarını yapmaktadır zaten. Bu görevi yerine getirmekten başka ev ve ailesi ile ilgilenmez. Bu nedenledir ki Anna ve Aleksey Aleksandroviç arasında bir iletişim kopukluğu yaşanmaktadır. Bu kopukluk zamanla birey-birey çatışmasını doğurmuştur. Anna ve Aleksey Aleksandroviç arasında normal evliliklerde bulunan bir paylaşım yoktur. Birbirlerini anlamaya ve sevmeye çalışmazlar. Aynı ev içinde birbirlerinden habersizlerdir. Bu durum Anna'yı bir iç çatışmaya sürükler. Anna kocasına yabancılaşır.

Aleksey Aleksandroviç, Anna'ya karşı olan ilgisizliğinin aksine işiyle çok ilgilidir. Bürokratik geleceğini güvence altına almak için çok çalışmaktadır. Onun hayattaki önceliği işidir. Öyle ki işi; sevmekten, sevilmekten önce gelir Aleksey Aleksandroviç için. Evdeki zamanının büyük bir kısmını çalışarak geçirir. Bu yoğun iş temposunda Anna'ya yer yoktur:

“Aleksey Aleksandroviç, saat dörtte bakanlıktan döndü ama her zaman olduğu gibi, Anna’nın odasına girmeye zamanı olmadığından, onu bekleyen ricacıları kabul etmek ve yazmanın getirdiği bir kaç kağıdı imzalamak için doğruca çalışma odasına geçti” (Tolstoy, 104).

Anna bu evlilik tuzağında kocasının ilgisizliğinden ötürü tek başına kalmıştır. Aleksey Aleksandroviç’in bu umursamaz tavırlarına karşı Vronsky her an Anna’nın yanında olacağını ona hissettirmiştir. İşini eşine tercih eden bir kocaya karşılık, işini onun uğruna gözünü kırpmadan bırakan bir sevgiliye sahiptir Anna. Bu zıtlık ve Aleksey Aleksandroviç’in buna bağlı ilgisizliği neticesinde her geçen gün daha da yalnızlaşması sonunda ihanete itmiştir Anna’yı. Sevilme ihtiyacı sadakatsizliği teşvik ettiğinden ötürü⁴ evliliğindeki bu büyük ilgi açlığı, ihanet olgusunu kaçınılmaz kılmıştır.

2.3. Anna’nın Aleksey Aleksandroviç’i Çekilmez Bulması

Aleksey Aleksandroviç sevgiden yoksundur. Onun hayatındaki önceliği işidir. Bu nedenledir ki işine, ailesine ayırdığından daha çok zaman ayırmaktadır. Sosyetedeki saygınlığı, bürokrasideki yeri, hepsi Aleksey Aleksandroviç’i hedefine götüren basamaklardır. Ondaki bu yükselme arzusu hırslarını tetiklemiştir. Yapıtın ilerleyen bölümlerinde Anna’nın onu aldattığını öğrenince, aldatıldığı için değil de sosyetedeki saygınlığı sarsılabileceği, dolayısıyla bürokratik geleceği zedelenebileceği için bir üzüntü duymuştur. Bu durum Aleksey Aleksandroviç’in ne denli duygusuz olduğunun ve gözünü ne denli büyük bir hırs

---

⁴ AKTAŞ, Aliye Mavili, Kanguru Yayınları, Ankara, Ekim 2009, s.72

bürüdüğünün bir göstergesidir. Aleksey Aleksandroviç aile bağlarını ve duygularını göz ardı edebilecek kadar bağılıdır hedeflerine.

Anna'nın Aleksey Aleksandroviç'in bu hırsını fark etmesi de Vronski'yi tanıdıktan sonra olmuştur. Vronski'nin ona verdiği değer aslında yıllardır nelerden yoksun yaşadığını göstermiştir Anna'ya. Anna gerçek Aleksey Aleksandroviç ile o anda tanışmıştır. Kocasına

duyduğu nefret de zaten bu uyanıştan ve farkındalığın ortaya çıkmasından sonra başlar. Anna kocasını çekilmez bulmaya başlamıştır artık. Bunun neticesinde Anna ve Aleksey Aleksandroviç arasında bir kez daha şekillenmiştir birey-birey çatışması. Bunun bir sonucu olarak Anna kocasından nefret etmeye başlamıştır:

“Onun bütün bu yapmacıklı tavırlarını tanıyor ve tümü de midesini bulandırıyor. ‘Hırs, yalnızca hırs, bir yere ulaşma isteği! Ruhunda yalnızca bunlar var! Saygınlık, ilerleme sevgisi, din sevgisi; ona göre bunlar, yalnızca bir yere ulaşmanın yollarıdır.’ diye düşünüyordu” (Tolstoy, 195).

Anna, Aleksey Aleksandroviç'in davranışlarından, tavırlarından rahatsızlık duymaktadır. Bu denli rahatsızlık duyduğu bir adamın yanında kalması Anna için gitgide zorlaşmaktadır. Anna'nın evliliğinde şekillenen bu nefret ve rahatsızlık onu zamanla bir iç çatışmaya sürüklemiştir. Ruhunda uyanan bu esenliksiz duygularından Vronski aracılığı ile kurtulmaya çalışmıştır Anna. Anna'yı ihanete iten nedenlerden bir diğeri de kocasının bu iticiliğidir.

Anna, Aleksey Aleksandroviç'e sadece bu yapmacık tavırları yüzünden öfkeli değildir. Onu aşksız bir hayata mahkum ettiği için, içinde yıllardır alevlenen tüm duyguları bastırmak zorunda bıraktığı için, onu her an görmezden geldiği için de öfkelidir. Bu öfke her geçen gün, Anna'nın Vronski'ye olan aşkının daha fazla arttığı her dakika, daha da büyümüştür. Anna yıllarca Aleksey Aleksandroviç'in tutsağı olarak yaşamış; ölü, ruhsuz bir hayat sürmüştür. Şimdi de aşkı bulduğu anda gene kocası onun ayağına yük olmakta, 'evlilik' bağı ile onu kendisine bağlamakta ve sevgilisinden, 'aşk'ından ayrı tutmaktadır. Bu davranışından ötürü Anna; kocasından, kendi deyişiyle, tiksinimektedir:

"Ah, ne iğrenç, aşağılık adamdır o! Bunu bilen yalnız benim, olayı açıklamaya bile gücü olmayan benden başka kimse bilemeyecek onun ne mal olduğunu! Herkes bu adamın yufka yürekliliğini, dürüstlüğü, aklını övecek; ama benim gördüğümü kimse görmedi. Hiç kimse, sekiz yıl boyunca beni baskı altında tuttuğunu, içimde kımıldayan her şeyi öldürdüğünü, aşka gereksinim duyan canlı bir kadın olduğumu bir kez bile aklına getirmediğini bilmiyor" (Tolstoy, 274-275).

Anna içine düştüğü bu çatışmalar doğrultusunda bu denli nefret ettiği bir adamın yanında kalmaktan, onun tutsağı olarak yaşamaktan rahatsızlık duymaktadır. Yaşadığı bu iç çatışmalardan kurtulmak için Vronski'nin aşkı Anna'ya bir can simidi olmuştur. Anna'nın, kocasına ihanet ederek Vronski ile yasak bir ilişki yaşamasının bir diğer nedeni de budur kuşkusuz.

3. AŞK-I MEMNU:

3.1. Bihter ve Adnan Bey'in Evliliklerinin Aşka Dayanmaması

Bihter ve Adnan Bey'in evliliği de aynı Anna ve Aleksey Aleksandroviç'inki gibi aşka dayanmamaktadır. Aleksey Aleksandroviç'in aksine Adnan Bey, Bihter'i sevmektedir ancak onun aşkı bu evlilikte karşılıksızdır. Bihter'in Adnan Bey ile evlenmeyi kabul etmesinin nedeni

bu evliliğin onun çıkarlarını besliyor olmasıdır. Bu nedenle ki Bihter'i Adnan Bey'e bağlayan duygusal bir bağ yoktur. Bihter, Adnan Bey'in evlilik teklifinden sonra onu sevip sevmediğine dair bir iç sorgulama yaşamamıştır. O, daha çok bu evliliğin kendisine ne gibi olanaklar sağlayacağı ile ilgilenmektedir. İlişkinin başında Bihter'in çıkarları duygularından daha önce gelmektedir. Bu durum yapıtın ilerleyen bölümlerinde Bihter'in aşkı tatmasıyla değişmiştir. Duygularının çıkarlarından daha önemli olduğunun farkındalığına varması ile birlikte bu evlilik onun için değerini yitirmiştir. Bu sevginin eksikliğini farkına varmasıyla ihanet olgusu ruhunda filizlenmeye başlamıştır.

Adnan Bey ile yapacağı evliliği Bihter için cazip hale getiren nedenlerin başında, sahip olacağı maddi değerler vardır. Yöreoğlu ailesi, Melih Bey'in ölümünden sonra toplum içindeki saygınlığını ve servetinin çoğunu kaybetmiştir. Ailenin üyesi olduğu üst sınıfta devamlılığını sağlayabilmesi için maddi açıdan birine dayanması gerekmektedir. Adnan Bey ile yapılacak evlilik Bihter'in maddi çıkarlarını desteklemektedir. Evliliğin bu açıdan sorgulanması Bihter'in iç monologları aracılığı ile okura yansıtılmıştır. Adnan Bey ile evlilik, onun için basit bir para kazanma yolundan farksızdır:

“Lakin Adnan Bey’le izdivaç demek Boğaziçi’nin en büyük yalılarında biri; o önünden geçilirken pencerelerinden avizeleri, ağır perdeleri, oyma Louis XV ceviz sandalyeleri, iri kalpaklı lambaları, yıldızlı iskemleleriyle masaları, kayıkhanesinde üzerlerine temiz örtüleri çekilmiş beyaz kikle maun sandalı fark olunan yalı demektir” (Uşaklıgil, 44).

Adnan Bey ile olan evlilik Bihter’e maddi olanaklar sağlayacağı gibi ailesinden, özellikle annesinden intikam alma fırsatı da sunmaktadır. Bihter, babasının ölümüne neden olduğu için annesinden nefret etmektedir. Annesini suçlar; çünkü Bihter’in amaçlarına, hayallerine giden yolda annesi büyük bir utanç duvarı örmüştür önüne. Öyle ki, ailenin ‘Melih Bey takımı’ olarak anılmasına ve küçük görülmesine neden olmuştur yıllarca. Annesinin yarattığı bu çıkmazdan kurtulmak için bu evlilik teklifini kabul eder Bihter. Bunun yanı sıra, annesinin Adnan Bey’e karşı olan ilgisinin de farkındadır. Adnan Bey’in kendine yaptığı evlilik teklifini kabul ederek, bu sefer de Bihter annesinin emelleri önüne bir set çekmiş olmaktadır: *“Böyle kendisini emellerinin husulü imkanını ümit edebilmekten menettikleri için ailesine kalbinde derin bir husumet vardı. Oh! Şimdi onlardan ne güzel bir intikam vesilesi bulmuş olacaktı!..” (Uşaklıgil, 47).*

Bihter’e göre bu evlilik teklifini kabul etmek , aşktan ziyade, çıkarlarının desteklenmesi açısından daha önemlidir. O; aşkı, sevgiyi hiç aklına getirmemiştir. Bir süre sonra anlayacaktır ki bu evliliği devam ettirebilmesi, hayata tutunabilmesi için daha fazlasına ihtiyacı var. Behlül’ün odasında yalnız kaldıkları o bir iki dakika içerisinde Behlül’ün aşkını tadan Bihter gerçekte neye ihtiyacı olduğunu farketmiştir. Bu farkındalığın artması Bihter’i bir iç çatışma

içine sokmuştur. Ölçüsüz ve maddiyata dayalı bu evlilik sonunda yaşaması yasak olan bir aşkı doğurmuştur.⁵ Bihter'i ihanete iten nedenlerin başında aşkı hiç bir zaman tadamadığı bu evlilik gelmektedir: *"O zaman bu izdivaç ile boş kalan gönül boşluğunu, o aşksızlıktan mütevellit boşluğu doldurmak için izdivacının yanında bir garam hayatı icat etmek lazım gelmiş id."* (Uşaklıgil, 480). Böylece Bihter yaşadığı bu iç çatışmayı da sonlandıracağını düşünmektedir.

Bihter de Anna gibi kocasını sevmeden evlenmiştir; ancak Anna'yı bu evliliğe iten toplumun dayatması iken Bihter Adnan Bey ile kendi çıkarlarını desteklemek için evlenmiştir. Anna toplumun, bilincinde yarattığı sarhoşluk halinden kurtulunca evliliğinde aşkın yokluğunun farkına varmış ve evlilik dışı bir ilişki yaşamıştır. Bihter ise bir süre sonra bu çıkarlardan daha fazlasına ihtiyacı olduğunu anlamış ve eşini aldatmıştır. Bu iki kadın da hiç tatmadıkları 'aşk'ın peşine düşmüşlerdir. Farkındalıkları arttıktan sonra bir iç çatışmaya sürüklenmişlerdir. Bu çatışmadan aşkın yardımı ile kurtulacaklarını düşünmektedirler; çünkü ruhlarındaki en büyük boşluk bu duygudur. Bu nedenle ödeyecekleri bedeli, çekecekleri cezayı ve acıyı bile bile, ama karşı konulamaz bir açıklıkla, cesaretle koşmuşlardır 'aşk'ın peşinden. İkisini de ihanete, muhtaç oldukları ama sahip olamadıkları tutku dolu aşkları itmiştir.

3.2. Evliliğinin Bihter'i Tatmin Etmemesi

Bihter Adnan Bey'e aşık değildir. Yapıtın başında bu evliliğin devamı için aşkın gerekli olduğunu farkında değildir Bihter. Adnan Bey'in evlilik teklifini kabul ettiğinde onun düşündüğü yalnızca çıkarlarıdır. Behlül'e duygusal bir yakınlık hissedene kadar da çıkarlarının

---

⁵ AKALIN, L. Sami: Halit Ziya, Varlık Yayınları, İstanbul, 1979, s.29

beslenmesinin onun için yeterli olacağını düşünmüştür. Bihter aşk duygusunu ilk defa Behlül'de tatmıştır. O anda Adnan Bey'e ne denli uzak olduğunufarkındalığına varmıştır. Adnan Bey onun tutkularını, kadınlığını tatmin edememektedir; çünkü Bihter kocasına aşık değildir. Bihter'in bu tatminsizlikleri, Behlül ile yaptığı anlık bir kaçamağı sürekli hale getirmesine ve devamında kocasına ihanet etmesine neden olmuştur. Bihter, Behlül'e ilk

yakınlaşmasının ardından kocasından uzaklaşmıştır. Bu durum artan farkındalığı neticesinde kocasının onu tatmin edemediğini anlamasının bir sonucudur: *"Onun kollarının arasında gözlerini kapamak, kendisini ve onu görmemek, bu muşaka saatlerini onunla beraber yaşamamak isterdi"* (Uşaklıgil, 203). Karıkoca arasındaki bu boşluğu zamanla Behlül doldurmuştur. Bihter'in bu doyumsuz açlığını Behlül dindirmiştir. Bu nedendir ki Bihter Behlül ile görüşmeyi sürdürmüş ve bir anlık yaşanılanları bir ihanet boyutuna çıkarmıştır.

Bihter'in Adnan Bey ile yaptığı evlilik amacına ulaşmıştır bir bakıma. Söz konusu bu evlilik, Bihter'in beklentilerini karşılamış, emellerini gerçekleştirme fırsatı sunmuştur; ancak bir kadın olarak ona yaşama, nefes alma olanağı vermemiş, tüm duygularını, benliğini aç bırakmıştır. Böylece bir iç çatışmaya sürüklenmiş ve tatminsizlikleri artmıştır. Bihter, yaptığı bu yanlış evliliğin etkisinde yaşadığı bunalımı aşmak ve bedenini tatmin etmek uğruna yasak bir aşka yönelmiştir.⁶ *"Bu izdivaç ona genç kızlık emellerini vermiş, fakat kadınlığını aç bırakmış idi"* (Uşaklıgil, 374). Bu bağlamda Bihter'i ihanete iten bir diğer neden de kadınlığını ve arzularını tatmin etme isteğidir.

---

⁶ AYTAŞ, Gıyasettin, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, sayı 1, 2002, s. 133-148

Bihter de Anna gibi yaşca kendisinden oldukça büyük bir adamla evlenmiştir. Bu yaşlı adamlar, genç yaştaki eşlerini, onlara maddi olanaklar sağlamış olmanın dışında hiç bir şekilde tatmin edememiş, ihtiyaç duydukları tüm duygulardan yoksun bırakmışlardır. Aralarındaki yaş farkından dolayı; ilgi alanları, hayat beklentileri, yaşam heyecanları ve istekleri açısından evliliklerinde pek çok duyguyu eş zamanlı olarak yaşayamamış ve hayatı tam anlamı ile paylaşamamışlardır. İşte tam da bu dönemde, bu iki kadının hayatına giren genç adamlar onlar için bir nefes, bir kurtuluş olmuştur. Aşkı tanıdıktan sonra yaşamaya başladıkları duygusal tatminlerle her geçen gün kocalarından biraz daha uzaklaşmaya başlamışlardır. Diğer taraftan sevgililerine de daha çok yakınlaşmış ve zamanla aşkları tutku haline gelmiştir. Yaşadıkları bir gecelik ilişki onları geri dönüşü olmayan bir yola sokmuş ve işte ihanet; bu yasak ilişkilerin süreklilik kazanması, bu iki kadının sadece bedenleriyle değil, ruhlarıyla da sevgililerine bağlanmasıyla ortaya çıkmıştır.

3.3. Bihter'in Ailesine Yabancılaşması

Adnan Bey ile evlilik kararını aldığında Bihter'i heyecanlandıran fikirlerden biri de o evin hanımı olmak, Bülent ve Nihal'e annelik yapabilmektir. Genç yaşta anne olma fikri Bihter'in çok hoşuna gitmiştir; ancak bu umutlarla gittiği evde Bihter, Nihal'in soğuk tavırları ile karşılaşmıştır. Nihal'in babasına olan düşkünlüğü, onu başka bir kadınla paylaşmak zorunda olduğu fikri Bihter'e yakınlaşmasını engellemiştir. Nihal, Bihter'i hiç bir zaman gerçekten sevememiştir. Onu her zaman bir yabancı, bir düşman olarak görmüştür: *"Fakat bu haksızlık onun için öyle bir ihtiyaç idi ki mutlak hükmüne tebaiyet edecekti; bu kadınla mümkün değil dost olamamış idi, onunla düşman olacaktı"* (Uşaklıgil, 311).

Bihter ise Nihal ile anlaşabilmek için elinden gelen çabayı göstermiştir; ancak sonunda ne yaparsa yapsın Nihal'in onu bir üvey anneden daha öte göremeyeceğini anlamıştır. Oysa Bihter için çocukların sevgisi her zaman önemli olmuştur. Öyle ki Adnan Bey ile evlenmeden önce kendisini 'Adnan Bey'in eşi' sıfatıyla değil, 'çocuklarının annesi' sıfatıyla düşünmüştür. Bu nedenle bu evde hiç bir zaman kabul görülmeyecek bir 'üvey anne' olmak Bihter'i çok yaralamaktadır: *"Artık üvey analık sıfatından da sıkılıyordu. İşte bir seneden beri Nihal'le sevişmek için mütemadi bir mücadele içinde yaşamıştı. O Nihal'i seviyordu, fakat bu kızın kendisini hiçbir vakit tamamıyla sevemeyeceğinden emin idi"* (Uşaklıgil, 207).

Nihal'in bu tavırları neticesinde Bihter, Nihal ile birey-birey çatışması içine girmiştir. Bu çatışmanın bir sonucu olarak ailesine yabancılaşmıştır. Dolayısıyla kendini o eve ait hissetmemektedir. İşte bu süreç Bihter'in iç çatışmasıdır. Bihter, Nihal'in bu davranışlarının babasına olan düşkünlüğünden kaynaklandığını bilmektedir. Bu nedendir ki bir süre sonra Adnan Bey ile olan ilişkisinden rahatsızlık duymaya başlar. Adnan'ın Nihal'e hiç bir zaman arkasını dönemeyeceğini dolayısıyla bu evlilik devam ettiği sürece Ziyagil konağında bir yabancıdan, bir 'üvey anne'den daha öteye geçemeyeceğinin farkındadır. Adnan'ın kendisi için terk edemeyeceği bir hayatı vardır; ancak Behlül'ün onun uğruna tüm aileyi, Bihter'i hor görenleri bırakabileceği düşüncesi Bihter'i Adnan Bey'den koparıp, Behlül'e bağlamıştır. Behlül'ün bu ilgisi, Bihter'in o evde yaşayabilmesi için muhtaç olduğu tek şeydir. Yapıtın ilerleyen bölümlerinde Behlül'ün de bu evden, bu aileden vazgeçemeyeceğini anlaması, onun da Nihal'i kendisine tercih ettiğini görmesi Bihter'i ölüme götürmüştür. Yani onu kaybettiğinde ölümü düşünebilecek kadar önem vermiştir Bihter, Behlül'ün ona gösterdiği ilgiye. İşte o, Adnan'ın hiçbir zaman ona gösteremeyeceği; ama Behlül'ün daima ona

vereceğini düşündüğü bu ilginin peşinden koşmuş ve Behlül ile bir ilişki yaşamıştır. Nihal ile girdiğı bu çatışma sonucu Bihter aileye yabancılaşmış ve bu durumdan biraz olsun kurtulmak, yaşadığı iç çatışmaya son vermek umuduyla Behlül'e, Behlül'ün aşkına yaslanmıştır. İşte Bihter'i ihanete iten nedenlerden bir diğeri de budur.

4. SONUÇ

Kadın erkek ilişkilerinde, özellikle de evlilikte kadını ya da erkeği ihanete iten nedenler farklılık gösterse de, temelde ihanet, sağlıksız ve uyumsuz bir birlikteliğin sonucudur. Freud'un da dediği gibi sadakatsizlik evliliğin neden olduğu ruhsal sorunların tedavisidir.⁷ Çiftler arasında bedensel ve ruhsal açıdan tatmin edici bir uyum sağlanamadığı durumlarda, duygusal dünyalarında oluşan boşluk, çiftleri farklı arayışlar içersine itebileceği gibi, karşı cinsten gelebilecek duygusal yaklaşımlara da açık hale getirebilir. İşte tam da bu noktada bireyler kolaylıkla ihanete sürüklenebilirler.

Aile kurumu hemen her çağdaki toplumun temel yapı taşıdır. Bu temelin sağlam olabilmesi adına, aile kurumu içerisinde birleştirici ve bütünleştirici bir unsur olarak, kadına daha fazla görev düşmektedir. Bu nedendir ki, bu tezin de konusu olan, 'kadın ihaneti' nin sonuçları daha yıpratıcı olabilir. Böyle bir durumda akla ilk gelen soru neden bir kadının böyle yıpratıcı bir sona körü körüne gittiğidir. İşte bir kadını bile bile böyle bir sona sürükleyen nedenler, tez boyunca Lev Tolstoy'un 'Anna Karenina' ve Halit Ziya Uşaklıgil'in 'Aşk-ı Memnu' adlı yapıtları üzerinden incelenmiştir. Bu inceleme yapıtlardaki odak kadın figürler baz alınarak yapılmıştır. Bir kadının ödeyeceği bedelleri bile bile neden kocasına ihanet ettiği, bu ihanete ne gibi etmenlerin yol açtığı ortaya konmuş ve birey-birey çatışmasına bağlı olarak ortaya çıkan iç çatışmanın ihaneti nasıl doğurduğu irdelenmiştir.

---

⁷ AKTAŞ, Aliye Mavili, Kanguru Yayınları, Ankara, Ekim 2009, s.65

Anna ve Bihter yapmış oldukları yanlış evliliklerde duygusal açıdan yaşadıkları tatminsizlikler nedeniyle, karşılıklarına çıkan ilk fırsatta heyecana kapılmış ve bu heyecan onları hayatlarında

ilk kez tattıkları aşk duygusuyla tanıştırmak için ihanete sürüklemiştir. İlerleyen zaman içerisinde tutkuya dönüşen yasak aşkları onları daha da heyecanlandırmış ve ilk defa gerçek anlamda hissetmeye başladıkları ruhsal ve bedensel tatmin duygusu, onları , her şeyi ve herkesi karşılıklarına alacak ve kocalarına ihanet edecek kadar cesaretlendirmiştir. Yaşadıkları toplumda özellikle de kadınlar için asla hoş görülme ve bağışlanmayacak bir ilişkiyi, hayatlarında ilk kez tattıkları aşk ve tutkunun peşinden giderek cesaretle sürdürmüş ancak aynı cesareti aşkı kaybettiklerinde gösteremeyerek , aşksız yaşamaktansa ölmeyi tercih etmişlerdir. Esas itibarıyla aşksız başlayan evliliklerinden kaynaklanan sağlıklı ilişkileri, kocalarıyla aralarındaki diğer uyumsuzluklarla da birleşince onları ihanete sürükleyen bir dizi nedeni de beraberinde getirmiştir.

KAYNAKÇA

AKALIN, L. Sami: Halit Ziya, Varlık Yayınları, İstanbul, 1979

AKTAŞ, Aliye Mavili, Kanguru Yayınları, Ankara, Ekim 2009

ALTAN, Ahmet, Hürriyet Gazetesi, Aralık 18, 2005

AYTAŞ, Gıyasettin, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, sayı 1, 2002, s. 133-148

TOLSTOY, Lev, Anna Karenina, İstanbul: ALFA Basım Yayım Dağıtım, Temmuz 2002

UŞAKLIGİL, Halit Ziya, Aşk-ı Memnu, İstanbul: Özgür Yayınları, Eylül 2001